

4-latki

Dziecko powinno wymawiać głoski:

t, d, n,

m, b, p,

w, f,

k, g, h,

ś, ź, ć, dź, ń,

l, ł, j,

samogłoski e, a, o, i, u, y, nosowe ą, ę,

wyodrębnia się s, z, c, dz.

Wymowa czterolatka staje się bardziej precyzyjna. Głoski **s, z, c, dz**, powinny już brzmieć twardo i dziecko nie powinno już wymawiać ich jak **ś, ź, ć, dź**. Jest to cechą charakterystyczną u dzieci młodszych, które na ogół zmiękczej głoski s, z, c, dz mówiąc np. zamiast zupa- żupa, sałata – śałata, klocki – kłocki itp.

Język nie może wsuwać się między zęby podczas artykulacji głosek: s, z, c, dz, t, d, n. Wymowa międzyzębowa musi zostać skorygowana przez logopedę, nie ustąpi samoistnie, bo nie jest cechą wymowy dziecięcej.

U niektórych dzieci obserwujemy artykulację głoski **“l”** przechodzącą w dźwięk drżący **“r”** lub nawet pełne wymówienie głoski **“r”**.

Niekiedy pojawiają się też głoski sz, ż, cz, dż, ale ich wymawianie jako s, z, c, dz, a także “r” jako “l”, jeszcze w tym okresie jest prawidłowością rozwojową. Nieprawidłowe będzie natomiast zastępowanie głoski **“r”** przez **“l”**. W momencie gdy dziecko zamiast **“rakieta”** powie **“łakieta”** to taka wymowa już nie mieści się w normach dla wieku.

Typowe dla wieku substytucje (zamiany głosek):

sz, ż, cz, dż na s, z, c, dz (szafa - safa, żaba – zaba, czekolada – cokolada) – seplenienie.

Czasem na odwrót zamiast spółgłosek s, z, c, dz mówią sz, ż, cz, dż (sałata – szałata, zamek – żamek) – szeplenienie.

Mogą mylić jeszcze samogłoski a – o, e – a, y – i.

Upraszczają grupy spółgłoskowe w trudniejszych wyrazach zwłaszcza w nagłosie i śródgłosie np. zamiast pszczoła powiedzą pciola.

Czterolatki regulują już oddech, potrafią powiedzieć krótki wiersz.

W wieku powyżej 4 lat znacząco wzrasta zasób słownictwa u dzieci, następuje stopniowa gramatyzacja mowy, wydłużają się wypowiedzi dzieci. Mowa oprócz funkcji komunikacyjnej pełni funkcję narracyjną (dzieci zaczynają opowiadać). Stają się bardziej czułe na rytm mowy i rymy (okres zabawy słowami).

Dziecko wypowiada się zdaniami rozwiniętymi, występują sporadycznie błędy gramatyczne, końcówki czasowników osobowych są właściwe dla danej płci, używa rzeczowników, czasowników, przymiotników, przysłówków. Potrafi już opisać obrazek przy pomocy zdań. Ma dobrą pamięć słuchową – tak, że rozumie treść złożonych poleceń i potrafi je spełnić. Dzieci myślą przy pomocy słów, mówią do siebie w czasie zabaw dowolnych, bawią się słowami, zmieniając je, dobierając rymy; mowa emocjonalna (w głosie wyraźnie

słysząc zaangażowanie emocjonalne). Dzieci umieją także ułożyć krótkie opowiadanie, np. jakie jest lato, jaki jest mój pies, jakie są ulubione moje zabawki itp.).

Rozwój mowy u dzieci rządzi się swoimi prawami. Dziecko czteroletnie ma prawo jeszcze do wielu niedoskonałości w mowie i nie są to zaburzenia, które wymagają interwencji logopedy.

Nie panikujemy, kiedy dziecko nie wymawia głosek: sz, ż, cz, dż. Pod żadnym pozorem nie zmuszamy dziecka do wymowy głoski r.

Zaczynamy się martwić, kiedy:

- Podczas artykulacji głosek s, z, c, dz, t, d, n dziecko wsuwa język między zęby lub ociera nim o wargę.
- Dziecko nawykowo mówi przez nos.
- Dostrzegamy zmiany anatomiczne w budowie narządów mowy dziecka lub mamy wątpliwość czy dziecko dobrze słyszy.
- Po ukończeniu 4 roku życia dziecko: wymawia głoski s, z, c, jak ś, ź, ć, -zamienia głoski dźwięczne na bezdźwięczne, np. d na t (dom = tom), w na f (woda = fota), g na k (gęś = keś), b na p (buda = puta) myli głoski dźwiękopodobne, np. c - s (sala = cala), sz - cz i inne.
- Dziecko zniekształca, zastępuje głoski innymi nie znanymi w języku polskim, np. gardłowo wymawia głoskę r.
- Jeżeli nasila się problem rozwojowej niepełności mówienia (zacinanie, powtarzanie sylab).
- Rozwój mowy dziecka: 4-letniego jest na poziomie mowy dziecka 2-letniego (formułuje zdania proste, słownictwo czynne jest na poziomie dziecka 2-letniego, tj. około 300 słów),- 5-letniego jest na poziomie mowy dziecka 2,5-letniego (nadal zdania proste, słownictwo na poziomie dziecka w wieku 2,5 lat),- 6-letniego jest na poziomie dziecka 3-letniego (pojawiają się zdania złożone, dziecko wymawia 1000-1500 słów),- 7-letniego jest na poziomie mowy dziecka 3,5-letniego.

Ćwiczenia wskazane dla czterolatek:

- Ćwiczenia oddechowe z umiejętnością zmiany natężenia głosu.
- Różnicowanie słuchowe fonemów.
- Nie wywołujemy na siłę głosek: sz, ż, cz, dż.
- Osluchujemy dziecko z głoskami: sz, ż, cz, dż.
- Nie wywołujemy głoski r.
- Ćwiczymy przód języka na głoskach s, z, c, dz.
- Wykonujemy ćwiczenia pionizacji języka z wykorzystaniem głosek l, n.